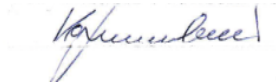

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ДНІПРОВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

КОРНІЄВСЬКИЙ СЕРГІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ

УДК 351:353:001.891.3(477)

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПУБЛІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ В УКРАЇНІ**

25.00.01 - теорія та історія державного управління

РЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора наук з державного управління

Дніпро – 2024

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі державного управління і місцевого самоврядування Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» Міністерства освіти і науки України.

- Науковий консультант –** доктор наук з державного управління, професор **КРУШЕЛЬНИЦЬКА Таїсія Анатоліївна**, Дніпровський державний аграрно-економічний університет, професор кафедри менеджменту та публічного управління.
- Офіційні опоненти –** **Петровський Петро Михайлович**, доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри публічного управління та публічної служби Інституту адміністрування, державного управління та професійного розвитку Національного університету «Львівська політехніка», м. Львів;
Яровий Тихон Сергійович, доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри менеджменту та публічного адміністрування Чернігівського інституту інформації, бізнесу і права Закладу вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая», м. Чернігів;
Пархоменко-Куцевіл Оксана Ігорівна, доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі, м. Переяслав.

Захист відбудеться *12 вересня 2024 р. о 13.00* на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 08.080.09 при Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка» за адресою: 49044, м. Дніпро, вул. Гоголя, 29, тел. 746-15-02.

З дисертацією можна ознайомитись у Науково-технічній бібліотеці Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» за адресою: 49044, м. Дніпро, вул. Гоголя, 29 та на сайті Вченої ради Університету за адресою: https://www.nmu.org.ua/ua/content/infrastructure/structural_divisions/academic_board/.

Реферат розісланий *9 серпня 2024 р.*

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

Ірина Хожило

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Підвищення відповідальності органів влади регіонального рівня за прийняття публічноуправлінських рішень, яке зумовлене реалізацією Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, а також викликами через збройну агресію російської федерації, вимагає імплементації інноваційних напрямів у сфері формування політики регіонального розвитку.

Усвідомлення того, що процеси регіонального розвитку залежать від безлічі аспектів, стало причиною втілення більш сучасних підходів до визначення його базових політичних засад. В сучасних умовах превалювання економічних чинників замінюється врахуванням екологічних, соціальних та управлінських чинників у розвиткових процесах. Гендерні, міжкультурні аспекти та проблеми безпеки гармонійно об'єднуються та викликають необхідність створення такої політики регіонального розвитку, яка б забезпечила максимальну перевагу і доступність можливостей для кожної людини у регіоні. Тому діяльність регіональних органів влади набуває особливого значення у реалізації планів і цілей регіонального розвитку.

Враховуючи зростання ролі публічної влади в питаннях формування та реалізації політики регіонального розвитку, на увагу заслуговують теоретичні розробки основ формування сучасної системи публічного управління, що висвітлені в роботах таких українських науковців, як О. Антонова, В. Бакуменко, В. Баштанник, Л. Белова, Є. Бородін, В. Бульба, В. Вакуленко, Н. Гончарук, Н. Драгомирецька, І. Дегтярьова, Н. Калашник, С. Квітка, Т. Крушельницька, М. Лахижа, Н. Липовська, Т. Лозинська, І. Лопушинський, В. Мартиненко, Т. Мотренко, П. Надолішній, П. Петровський, А. Попок, Л. Прокопенко, Л. Прудіус, А. Рачинський, С. Серьогін, Н. Сорокіна, Н. Статівка, О. Сушинський, В. Толкованов, А. Чемерис, І. Шпекторенко та ін.

Хоча початок масового впровадження політики регіонального розвитку в європейських країнах датується 50-ми рр. ХХ століття, ще з кінця ХІХ століття проблеми економічного простору почали досліджуватись в економічній теорії. Цій тематиці були присвячені дослідження М. Агметта, Дж. Бекаттіні, Р. Буайє, А. Вебера, В. Крісталлера, В. Лаунгардта, А. Льоша, А. Маршалла, І. Тюнена, Дж. Фрідмана та ін. Вчені почали аналізувати включення простору в ринкові умови, сформовані нерівним регіональним розподілом ресурсів.

Надалі еволюція теорій регіонального розвитку пов'язується з такими науковцями як Д. Аджемоглу, Р. Барро, Д. Бортс, Ж. Р. Будвіль, А. Венаблес, Б. Гардінер, С. Джонсон, Х. Зіберт, М. Енрайт, П. Кругман, Р. Лукас, Г. Мюрдаль, М. Портер, П. Потье, Д. Родрік, М. Розенфельд, Д. Ромер, П. Ромер, Р. Солоу, Ф. Перру, Д. Хамфри, А. Хіршман, Х. Шмітц, М. Фуджита та ін. Ці вчені розглядали вплив різноманітних чинників на регіональний розвиток: ефективне використання ресурсів, так звані «полюси зростання», зростання регіональної конкурентоспроможності, збільшення капіталовкладень у науково-дослідницьку та конструкторську діяльність, інвестиції в людський

капітал, концентрацію виробництва в місцях з великим розміром ринку, глобальну політику урядів та політичних і правових інститутів.

Представники національних концепцій регіонального розвитку, такі як Т. Безверхнюк, С. Дорогоунцов, Д. Клиновий, В. Котельников, А. Мазур, Т. Пепа, О. Ральчук, Б. Сухорівський, А. Філіпенко досліджували вплив на регіональний розвиток зовнішніх чинників, стадій економічної еволюції, модернізації виробництва, екологізації та публічноуправлінських рішень.

Проблеми регіонального розвитку, регіональної політики широко висвітлені в працях В. Бабаєва, О. Бобровської, М. Болдуєва, В. Воротіна, В. Гейця, Л. Зайцевої, М. Долишнього, С. Романюка, Т. Савостенко, В. Симоненка, А. Ткачука, О. Топчієва, Т. Уманець, Т. Ярового та ін.

Підґрунтям для дослідження різних аспектів публічного управління регіональним розвитком, у тому числі його цифровізації, стали праці українських учених І. Дробота, С. Квітки, М. Латиніна, Т. Лозинської, Т. Маматової, В. Мамонової, А. Мерзляк, О. Мордвінова, О. Пархоменко-Куцевіл, І. Чикаренко, Ю. Шарова та ін.

Питання міжрегіональної інтеграції як інноваційного напрямку політики регіонального розвитку досі не посіли належного місця, як у вітчизняному науковому просторі загалом, так і в науці публічного управління зокрема.

Теоретичною основою досліджень інтеграційних процесів були наукові доробки зарубіжних дослідників: А. Вейнера, Т. Дієза, А. Етціоні, Д. Корбі, К. Пурсіайнена, Дж. Тоскано, Р. Харрісона, П. Якоба та ін., які пов'язували поняття інтеграції зі зміцненням взаємозалежності і злагодженості елементів соціальної системи.

Останнім часом багато уваги приділяється методологічному забезпеченню досліджень у сфері інтеррегіональних взаємозв'язків. Актуальними на даний момент є роботи В. Андрійчука, П. Беленького, О. Гонти, М. Долишнього, Ю. Макогона, Н. Мікули, В. Поповкіна, С. Романова, І. Сторонянської, О. Шаблія та ін.

Сьогодні різноманітні аспекти міжрегіональної інтеграції досліджуються такими вченими, як О. Баула, А. Безхлібна, Є. Волинець, Т. Деркач, І. Дунаєв, М. Лугова, М. Одінцов, Ю. Попова, Ю. Рогозян, В. Романенко, В. Юрченко.

Через широке проблемне поле інтеграційних процесів питання міжрегіональної інтеграції розглядаються у науковій літературі з різних поглядів, з превалюванням досліджень економічної складової. Водночас проблематика впливу публічноуправлінських рішень на інтеграційні процеси в регіонах залишилась практично поза увагою науковців. Тому актуалізується формування теоретико-методологічного підґрунтя для наукового забезпечення діяльності органів публічного управління у сфері регіонального розвитку.

Визначення методологічних складових міжрегіональної інтеграції сприятиме діяльності органів публічного управління у сфері формування ефективної політики регіонального розвитку через визначення перспективних напрямів міжрегіонального співробітництва, становлення нових форм та механізмів міжрегіональної взаємодії та ін.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертація висвітлює результати наукових досліджень, виконаних у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка» в межах науково-технічної роботи «Забезпечення стійкості, ревіталізації та розвитку територій і громад в Україні» (ДР 0122U002375), особистий внесок – розроблено систему оцінних показників ефективності регіональних інвестиційних проєктів (довідка від 18.01.2024 № 12-34/82-ІДУ);

в Університеті митної справи та фінансів у науково-дослідній роботі «Розвиток інституту публічного управління та митного адміністрування на засадах інновативної парадигми» (ДР 0120U101495), особистий внесок – запропоновано напрями подальшого удосконалення інституційної трансформації системи органів державного управління в Україні (довідка від 01.09.2022 № 18-14/61);

у Придніпровській державній академії будівництва та архітектури у науково-дослідній роботі на тему: «Трансформації публічного управління та адміністрування під впливом чинників глобалізації та регіоналізації» (ДР 0121U100390), особистий внесок – досліджено використання електронних платформ громадської участі у публічному управлінні (довідка від 06.12.2023 № 319/16-12).

Мета дисертаційного дослідження полягає у науковому обґрунтуванні теоретико-методологічних засад публічного управління регіональним розвитком в Україні та розробці практичних пропозицій щодо їх запровадження.

Для досягнення поставленої мети визначено такі наукові завдання:

- узагальнити теоретичний зміст і складові методологічного базису публічного управління регіональним розвитком;
- проаналізувати використання методології публічного управління у дослідженні процесів регіонального розвитку;
- розробити структурно-функціональну модель регіонального системного утворення;
- розробити сукупність методологічних підходів дослідження процесів міжрегіональної інтеграції;
- виокремити світові та національні тенденції еволюції політики регіонального розвитку;
- проаналізувати правові засади формування та реалізації політики регіонального розвитку в Україні;
- здійснити порівняльно-історичний розгляд галузевого та регіонального підходів до формування політики регіонального розвитку, обґрунтувати необхідність інтеграції цих підходів на сучасному етапі;
- виявити наявні інструментальні та інституційно-правові методи впливу на процеси міжрегіональної інтеграції в Україні;
- визначити актуальні тенденції розвитку інтегративних процесів;
- запропонувати смартспеціалізацію як інструмент формування та оптимізації політики регіонального розвитку і сприяння міжрегіональному

співробітництву;

– розробити та запропонувати до упровадження ключові положення концепту платформного управління процесами міжрегіональної інтеграції в Україні.

Об'єктом дослідження є сукупність суспільних відносин щодо процесу регіонального розвитку.

Предметом дослідження - теоретико-методологічні засади публічного управління регіональним розвитком в Україні.

Методи дослідження. Теоретичну та методологічну основу дисертаційної роботи становлять фундаментальні положення теорії публічного управління та адміністрування, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених щодо основ формування та реалізації політики регіонального розвитку. У дисертації застосовувались загальнонаукові, теоретичні та емпіричні методи наукового пізнання.

Зокрема:

– метод аналізу дозволив здійснити відбір наукової інформації за темою дисертації, розкрити напрацювання вітчизняних та закордонних вчених у цій галузі, виявити недостатньо досліджені питання, розроблення яких, лягло в основу дослідження методологічних засад публічного управління регіональним розвитком;

– метод синтезу дозволив узагальнити теоретичний зміст і складові методологічного базису публічного управління регіональним розвитком, запропонувати структуру методології міжрегіональної інтеграції;

– систематизація підходів до змісту поняття «регіон» надала можливість запропонувати його визначення;

– завдяки використанню методу класифікації проведено класифікацію законодавства, яке впливає на регіональний розвиток та класифікацію цифрових платформ за їх моделями;

– метод типологізації використано для дослідження підходів до типологізації стратегічного менеджменту;

– узагальнення основних положень теорії мереж забезпечило надання певних висновків щодо її застосування у питаннях міжрегіональної інтеграції, а також узагальнення визначень поняття «цифрова платформа» сприяло розробці концепту платформного управління процесами міжрегіональної інтеграції в Україні;

– методи ранжирування та абстрагування надали можливість визначити наповнення рівнів конкретизації та спрямованість цілей стратегій розвитку областей України на період 2021-2027 років та виявити ступінь впливу цих документів на процеси міжрегіональної інтеграції;

– використання системного підходу для встановлення поняттєвих меж міжрегіональної інтеграції дало змогу визначити основні складові процесу міжрегіональної інтеграції;

– метод абстрагування в поєднанні з системним методом дозволили виділити найістотніші проблеми, що склалися у сфері формування та реалізації

політики регіонального розвитку, здійснити їхнє узагальнення;

- метод формалізації, моделювання використано в ході розробки моделі багатокритеріальної оцінки міжрегіональних інвестиційних проєктів;

- метод єдності історичного й логічного підходів використовувалося під час дослідження закономірностей розвитку формування та реалізації регіональної політики;

- метод порівняння надав можливість визначити відмінності між поняттями «регіональний розвиток» та «розвиток регіонів», відмінності між сучасним децентралізованим підходом до публічного управління регіональним розвитком і традиційним підходом вертикального управління «зверху вниз», відмінності між регіональною політикою ЄС і національною політикою регіонального розвитку, а також відмінності між приватними та державними цифровими платформами;

- використовуючи метод моделювання побудовано структурно-функціональну модель регіонального системного утворення.

Емпіричну базу дисертації становлять результати досліджень Державної установи «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України», Національного інституту стратегічних досліджень, відповіді органів державної влади на інформаційні запити, також аналітичні звіти, настанови, практичні посібники щодо діяльності органів публічного управління у сфері формування та реалізації політики регіонального розвитку, розроблювані в межах діяльності міжнародних організацій, проєктів і програм (DESPRO, U-LEAD, USAID, Підтримка політики регіонального розвитку в Україні тощо).

Наукова новизна одержаних результатів полягає у науковому обґрунтуванні теоретико-методологічних засад публічного управління регіональним розвитком в Україні та розробці практичних пропозицій щодо їх запровадження.

Найбільш важливими науковими результатами, що відбивають ступінь та зміст отриманої наукової новизни та виносяться на захист, є такі:

уперше:

- розроблено структурно-функціональну модель регіонального системного утворення, в якій змодельовано процес управління розвитком регіонального системного утворення у контексті реалізації регіональної політики сталого розвитку, який виходить з теоретичного і прикладного (фактологічний, інституційний, верифікаційний) аналізу стану соціально-економічного й інституційного регіонального розвитку з урахуванням впливу ендогенних і екзогенних факторів. Інтерпретація результатів аналізу уможливорює визначення проблем розвитку регіонального системного утворення, виявлення суперечностей, світових трендів і тенденцій розвитку управлінських технологій, виникнення потреби перегляду концепцій (підходів, форм, методів тощо) публічного управління, здійснення ідентифікації складу структурних підсистем, інститутів-суб'єктів управління, для яких розробляється цілепокладання, функціональне навантаження, формується й застосовується система їх взаємодії, комунікації і співпраці для залучення

ресурсів, створення продуктів і отримання результатів регіональної політики для досягнення мети розвитку;

– розроблені ключові положення концепту платформного управління процесами міжрегіональної інтеграції в Україні, а саме: запропоновані функціональні рівні побудови державної цифрової платформи у публічному управлінні, концептуальна архітектура державної цифрової платформи управління міжрегіональною інтеграцією, під якою розуміється програмне забезпечення з централізованим механізмом управління, яке створене відповідним центральним органом виконавчої влади, для виконання функцій генерації публічноуправлінських рішень щодо побудови ефективної системи міжрегіональних зв'язків;

удосконалено:

– підходи до змісту методологічного базису публічного управління регіональним розвитком та його складових, що дозволило обґрунтувати розширення належності поняття «регіон» від територіальної чи суто економічної категорії до публічноуправлінської завдяки моделюванню управлінських процесів і опису мережі управлінських зв'язків і комунікацій та надало можливість розмежувати розуміння понять «розвиток регіонів» і «регіональний розвиток»;

– обґрунтування методологічних складових міжрегіональної інтеграції, які включають: сутність, принципи, суб'єкти та об'єкти, головні фактори розвитку міжрегіональної інтеграції, основні напрями, а також форми та механізми міжрегіональної взаємодії, в тому числі її інституційно-правове забезпечення;

– узагальнення тенденцій щодо формування регіональної політики країн-членів ЄС упродовж історичних етапів її розвитку (з 50-х років минулого століття до сьогодення), які вирізняються правовим забезпеченням, інструментами реалізації та цілепокладанням, зокрема, виявлено такі тенденції: тяжіння регіональної політики країн-членів ЄС до нарощення ступеня посилення економічного та соціального згуртування регіонів; спрямування стратегічних пріоритетів регіональної політики на зменшення економіко-соціальних розривів між різними регіонами, подолання відсталості менш розвинених територій; формування інструментів посилення політики згуртування регіонів;

– теоретичні положення щодо побудови системної моделі оцінки ефективності міжрегіонального інвестиційного проєкту, яка заснована визначенні інтегрального показника досягнення цілей проєкту у економічній, соціальній, бюджетній та екологічній сферах, що дозволяє здійснити вибір найбільш пріоритетного і ефективного проєкту для реалізації;

– підходи до формування міжрегіональних кластерів, що дозволило запропонувати нову структуру міжрегіонального кластера та низку ефективних інструментів розвитку кластерів, серед яких: форсайт кластера; ланцюжок цінності кластера; лінійна модель інноваційної діяльності; бенчмаркінг міжрегіонального кластера; бізнес-модель інфраструктурної організації

кластера; розвиток соціального капіталу кластера та модель 36 «стратагем»;

дістали подальшого розвитку:

– підходи до застосування методології дослідження регіонального розвитку, як-то системний, інституційний, структурно-функціональний, моделювання, детермінації тощо, що дозволило довести факт формування нового типу управлінського впливу публічної влади, заснованому на ефективній взаємодії між владою, бізнесом та науково-експертним середовищем, за застосування платформи стратегічної взаємодії із зацікавленими сторонами. Управління цією потрійною взаємодією мобілізує спроможність приймати рішення на державному, регіональному рівнях управління, а також надає можливість університетам та науково-експертному середовищу стати центром стратегій розвитку – як генераторам освітньо-наукових компетентностей та інноваційних ідей;

– теоретичний зміст поняття «міжрегіональна інтеграція» як процесу побудови системи взаємозв'язків між соціальною, економічною, екологічною та управлінською підсистемами двох або більше регіональних системних утворень з метою ефективного розподілу і використання ресурсів для досягнення нового, вищого рівня розвитку регіонів, що інтегруються;

– узагальнення типології законодавства та особливостей впливу різних груп законів за типами на державне управління регіональним розвитком, зокрема, виявлено такі типи та відповідні їх особливості: статусне законодавство – визначення статусу та повноважень органів влади в щодо державної регіональної політики та регіонального розвитку; законодавство регіонального розвитку – визначення компетенцій центрального органу виконавчої влади з регіонального розвитку і документальної основи їх діяльності; ресурсне законодавство – визначення ресурсного забезпечення на регіонального розвитку на коротко-, середньо- і довгострокову перспективу; інвестиційне законодавство – визначення порядку формування механізму залучення інвестицій у регіональний розвиток; для просторового планування - визначення процесу розробки схем планування території області та районів;

– методичні основи імплементації успішних світових практик щодо використання підходів смартспеціалізації для активізації процесів міжрегіональної інтеграції;

– підхід до розробки політики регіонального розвитку в Україні, який ґрунтується на досвіді європейських країн, в яких регіональна політика формується на основі консультацій та спільного фінансування урядом і органами влади регіонального рівня.

Практичне значення одержаних результатів. Основні концептуальні положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи мають практичне спрямування та можуть бути враховані при визначенні публічної політики в контексті активізації процесів міжрегіональної інтеграції.

Висновки та рекомендації наукового дослідження були використані:

– компанією Кімонікс Інтернешенел Інк під час реалізації проєкту Агентства США з міжнародного розвитку USAID «Зміцнення громадської

довіри (UCBI-4)» у процесі реалізації стратегічного плану програми направлено на відновлення прифронтових регіонів України (довідка від 14.12.2023 р. № 4012/1412);

– Запорізькою обласною радою щодо побудови оптимальних міжрегіональних зв'язків (довідка від 17.11.2023 р. № 128-вих);

– Дніпропетровською обласною асоціацією органів місцевого самоврядування під час експертно-консультативного супроводу об'єднаних територіальних громад (довідка від 25.12.2023 р. № 12);

– департаментом цифрової трансформації, інформаційних технологій та електронного урядування Дніпропетровської обласної державної адміністрації під час підготовки проекту Регіональної програми інформатизації «Дніпропетровщина: цифрова трансформація» (довідка від 18.12.2023 р. № 2632/0/31-23);

– Придніпровською державною академією будівництва та архітектури в ході розроблення навчально-методичного забезпечення освітніх програм, а саме: до робочої програми нормативної дисципліни «Стратегічне та проектне управління» освітньо-професійної програми «Публічне управління та адміністрування» (спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування», другий (магістерський) рівень) додано тему «Реалізація стратегій розвитку» щодо організації розробки та реалізації регіональних стратегій розвитку; оновлено зміст теми «Основи регіональної політики розвитку транскордонного співробітництва» робочої програми вибіркової навчальної дисципліни «Транскордонне та міжрегіональне співробітництво» освітньо-професійної програми «Управління та адміністрування регіональних економічних систем» (спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування», перший (бакалаврський) рівень) щодо основних складових методологічного базису політики регіонального розвитку; оновлено зміст теми «Стратегічне планування місцевого розвитку на засадах децентралізації» робочої програми нормативної дисципліни «Особливості політики децентралізації в Україні» освітньо-професійної програми «Управління та адміністрування регіональних економічних систем» (спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування», перший (бакалаврський) рівень) щодо підвищення відповідальності місцевих органів влади за прийняття публічноуправлінських рішень зі стратегічного управління (довідка про впровадження від 06.12.2023 № 320/08.12-12).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є завершеною самостійною науковою роботою, у якій за результатами проведених досліджень отримано нові обґрунтовані теоретичні та методологічні результати, що закладають базу для розв'язання важливої наукової проблеми – обґрунтування теоретико-методологічних засад публічного управління регіональним розвитком в Україні та розробки практичних пропозицій щодо їх упровадження.

Наукові результати, висновки та положення, винесені на захист, одержані автором самостійно. Особистий внесок у підготовку наукових праць, опублікованих у співавторстві, наведено у списку публікацій [2-5; 8; 24; 25].

Апробація результатів дисертаційного дослідження. Основні результати дисертаційного дослідження оприлюднено на науково-практичних конференціях «Сталий розвиток територій: проблеми та шляхи вирішення» (м. Дніпро, 2016, 2018), «Посилення соціальної складової сталого розвитку міста: проблема чи перспектива?» (м. Дніпро, 2017), «Концепція сучасного розвитку сучасного міста: економічний вимір» (м. Дніпро, 2017), «Експертиза стратегічного розвитку міста Дніпро: практика і перспективи розбудови взаємодії громадянського Суспільства і влади» (м. Дніпро, 2017.), «Публічне управління в цифровому суспільстві» (Дніпро, 2020), «Best Practices of Public Administration: International Experience» (м. Рига, Латвія, 2021), «Публічне адміністрування: європейські стратегії розвитку» (м. Венеція, Італія, 2021), «New impulses for development of public administration and e-government: research issues» (Lodz, the Republic of Poland, 2021), «Актуальні проблеми економіки, управління та маркетингу в аграрному бізнесі» (м. Дніпро, 2022, 2023), «Традиції та інновації в сучасній науці та освіті в умовах викликів та загроз глобалізації» (м. Дніпро, 2022), «Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку» (м. Рим, Італія, 2023).

Публікації. За темою дисертаційного дослідження опубліковано 40 наукових праць, серед них: 1 одноосібна монографія, 3 колективних монографії, 18 статей у наукових фахових виданнях України, 2 статті у виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз Scopus та WoS, 1 стаття у наукових зарубіжних виданнях, 15 публікацій у збірниках матеріалів науково-комунікативних заходів.

Структура та обсяг роботи. Дисертаційна робота складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків і викладена на 428 сторінках друкованого тексту, з яких 336 сторінок – основний зміст. Матеріали дисертації містять 14 рисунків, 34 таблиці. Список використаних джерел налічує 404 найменування, з них іноземними мовами – 137.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** розкрито сутність наукової проблеми та стан її дослідження, обґрунтовано вибір та актуальність теми дисертації; визначено мету й завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження; розкрито наукову новизну, теоретичне й практичне значення одержаних результатів та особистий внесок здобувача; наведено дані щодо апробації отриманих результатів і публікацій за темою дисертаційного дослідження, обсягу і структури дисертації.

У **першому розділі** – «*Теоретичні засади публічного управління регіональним розвитком*» – розглянуто методологічний базис публічного управління регіональним розвитком та його складові, теоретичний зміст публічного управління регіональним розвитком як об'єкт наукових досліджень та вплив глобалізації на прийняття стратегічних рішень з публічного управління регіональним розвитком.

В рамках розгляду категоріального апарату дослідження обраної наукової

проблеми визначено поняття: «регіон», «регіональний розвиток», «політика регіонального розвитку», «регіональне системне утворення» та структуровано зв'язки між ними.

На основі динамічного і структурного підходів до дослідження територіальних аспектів розвитку регіональної системи визначені відмінності між поняттями «регіональний розвиток» та «розвиток регіонів». Запропоновано розуміти під регіональним розвитком такий процес змін у соціальній, екологічній, економічній та управлінській підсистемах регіонального системного утворення, який орієнтований на позитивну динаміку параметрів рівня і якості життя населення на основі збалансованого відтворення потенціалів регіону.

Виділено п'ять ключових відмінностей між сучасним децентралізованим підходом до управління регіональним розвитком та традиційним вертикальним підходом «зверху вниз». З узагальнених висновків стає очевидним, що сучасні підходи до визначення засад політики регіонального розвитку базуються на розумінні, що цей розвиток залежить від множини аспектів. Значення економічних факторів доповнюється екологічними, соціальними та управлінськими чинниками.)

Розглянуто необхідність удосконалення системи публічного управління регіональним розвитком на базі результатів наукових досліджень вітчизняних учених, які забезпечують науково-методологічне обґрунтування перебігу процесів перетворення, що відбуваються в регіонах України. Це зумовило актуальність проведення наукометричного контент-аналізу дисертаційних досліджень за спеціальністю «державне управління» у період 1997-2019 років.

Зроблено висновки, що з урахуванням визнання пріоритетними напрямками державної політики децентралізацію та регіональний розвиток, кількість наукових досліджень в цій області слід визнати недостатньою. З метою оптимізації наукового знання і вдосконалення системи публічного управління регіональним розвитком необхідно активізувати дослідження проблем регіонального розвитку України загалом та зокрема проблеми міжрегіональної інтеграції.

Зазначено, що усі сучасні процеси регіонального розвитку в Україні і в Європі відбуваються під одночасним впливом глобалізації, міждержавної інтеграції та внутрішньодержавної інтеграції, які є універсальними, складними і багатоаспектними процесами останніх десятиліть.

Врахування впливу глобалізаційних чинників на регіональний розвиток сприятиме прийняттю виважених публічноуправлінських рішень у сфері модернізації регіональної політики.

У **другому розділі** – *«Методологічні аспекти публічного управління регіональним розвитком»* – розглянуто особливості методології публічного управління у дослідженні процесів регіонального розвитку та методологію дослідження процесів міжрегіональної інтеграції; розроблено структурно-функціональну модель регіонального системного утворення в методології дослідження публічного управління.

Проаналізовано особливості методології публічного управління у дослідженні процесів регіонального розвитку та визначено, що у зв'язку з тим, що жоден з методів у науці публічного управління регіональним розвитком не може претендувати на універсальність, дослідження феномену публічноуправлінської діяльності в означеній сфері вимагає формування оригінальної дослідницької методології.

Запропонована наступна структура методології дослідження публічного управління регіональним розвитком: загальнонаукова методологія; методологія міждисциплінарного рівня; методологія науки «державне управління» і специфічна методологія наукового дослідження регіонального розвитку.

Згруповано наукові методи з метою формування методології наукового дослідження регіонального розвитку. Зазначена методологія має об'єднати наступні методи: інституційний, системний, соціологічний, історичний, діалектичний, структурно-функціональний, статистичний, ситуаційний, аналіз і синтез, порівняльний аналіз, індукція і дедукція, картографічний, моделювання, вимірювання, описання, узагальнення, спостереження, аналіз документів та ін.

Одним з елементів методології дослідження публічного управління регіонального розвитку розроблена структурно-функціональна модель регіонального системного утворення. Змодельовано процес управління розвитком регіонального системного утворенням у контексті реалізації регіональної політики сталого розвитку, який виходить з теоретичного і прикладного (фактологічний, інституційний, верифікаційний) аналізу стану соціально-економічного й інституційного регіонального розвитку з урахуванням впливу ендогенних і екзогенних факторів. Інтерпретація результатів аналізу уможливорює визначення проблем розвитку регіонального системного утворення, виявлення суперечностей, світових трендів і тенденцій розвитку управлінських технологій, виникнення потреби перегляду концепцій (підходів, форм, методів тощо) публічного управління, здійснення ідентифікації складу структурних підсистем, інститутів-суб'єктів управління, для яких розробляється цілепокладання, функціональне навантаження, формується й застосовується система їх взаємодії, комунікації і співпраці для залучення ресурсів, створення продуктів і отримання результатів регіональної політики для досягнення мети розвитку (рис. 1).

Модель є концептуальною, прийнятною для кожного регіонального системного утворення. Але всі регіони мають свої особливості, унікальність, які дають конкурентні переваги у боротьбі за ресурси. Для врахування особливостей конкретного регіону необхідно: по-перше, запропоновану модель наповнювати інформацією, яка базується на реальній ситуації саме цього регіонального системного утворення, з висвітленням особливостей, унікальності і конкурентних переваг регіону; по-друге, конкуренція викликає необхідність посилення спроможності регіонів до розвитку, але в умовах дефіциту ресурсів виникає необхідність застосування інноваційних методів управління, а це вже потребує перегляду концепції управління.

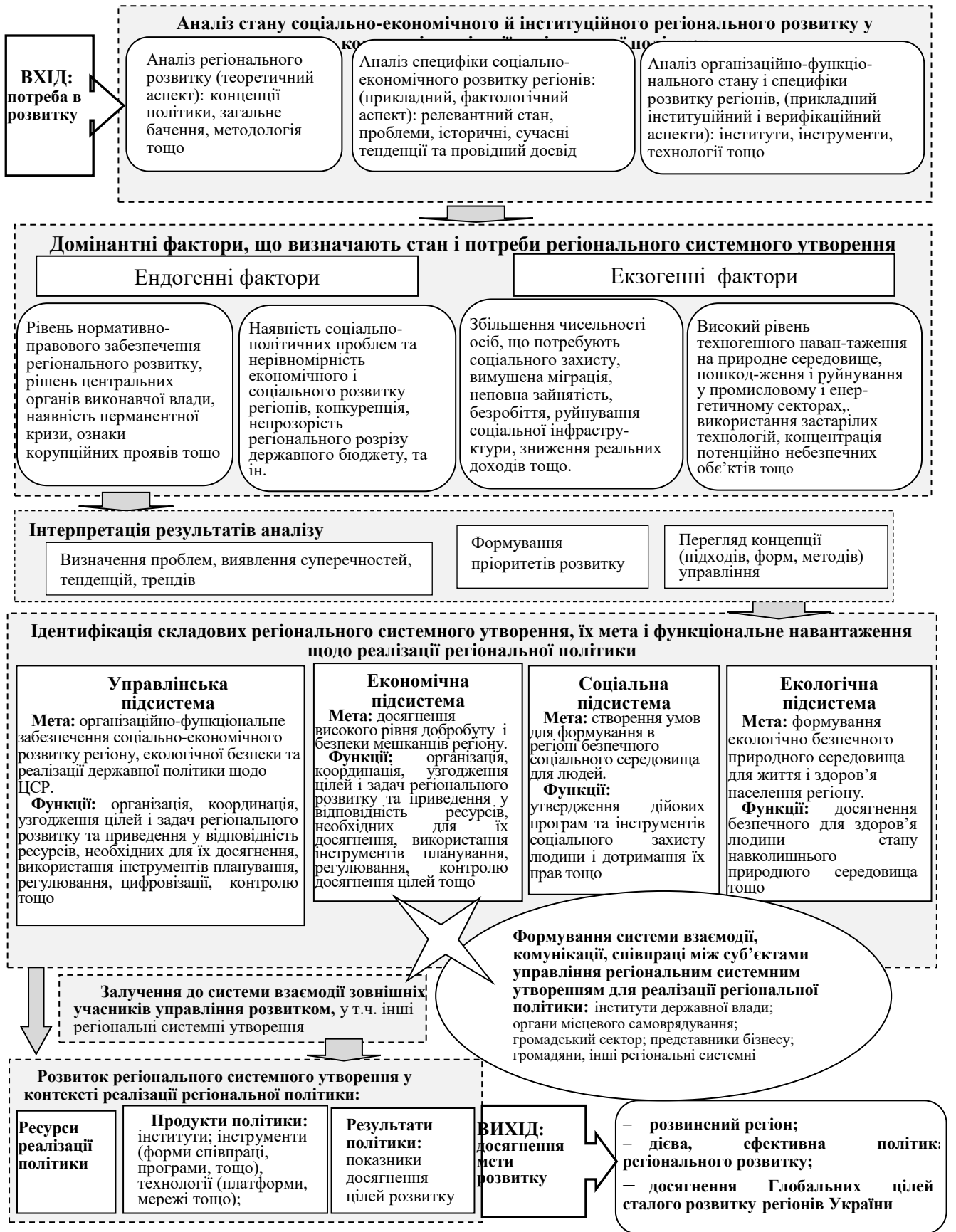

Рис. 1. Структурно-функціональна модель регіонального системного утворення (авторська розробка)

Тут є наявною суперечність, що виникає перед інститутами регіонального рівня: з одного боку – необхідність посилення конкурентних переваг регіону у боротьбі за ресурси, у т.ч. за рахунок унікальності і позитивних особливостей регіону. З іншого боку – проблеми (технологічне відставання, дефіцит ресурсів, безпекові обмеження тощо), що притаманні всім регіонам, гальмують розвиток і потребують об'єднання зусиль декількох регіонів для вирішення спільних, міжрегіональних проблем.

Тобто існує амбівалентність у баченні способів вирішення потреб розвитку: у напрямі посилення індивідуальності і конкурентоспроможності чи у напрямі міжрегіональної співпраці, об'єднання зусиль регіонів.

Вирішення амбівалентності лежить у відході від протистояння між регіонами та їх ізоляції, натомість, перехід до об'єднання зусиль у вирішенні проблем, застосування міжрегіональної інтеграції як інноваційної форми управління регіональним розвитком, яка не скасовує напрацьовані форми роботи і не передбачає територіально-адміністративне об'єднання регіонів. Вона передбачає об'єднання зусиль і формування системи міжрегіональних відносин і координації.

Тому, дослідження процесів міжрегіональної інтеграції вимагає наявності відповідного теоретико-методологічного базису для наукового обґрунтування діяльності органів публічного управління у сфері створення ефективних міжрегіональних зв'язків.

Зважаючи на універсальний характер, складність і багатоаспектність процесу міжрегіональної інтеграції, ми вважаємо, що методологічний підхід до дослідження міжрегіональної інтеграції має враховувати такі аспекти: сутність міжрегіональної інтеграції; принципи міжрегіональної інтеграції; суб'єкти та об'єкти міжрегіональної інтеграції; головні фактори розвитку міжрегіональної інтеграції; основні напрями міжрегіональної інтеграції; форми та механізми міжрегіональної взаємодії.

Дослідження цих аспектів має опиратись на розуміння тенденцій становлення та еволюції державної політики регіонального розвитку в Україні, розроблення інструментів міжрегіональної інтеграції, що дозволить сформулювати напрями вдосконалення державної політики регіонального розвитку.

У **третьому розділі** – *«Становлення та еволюція державної політики регіонального розвитку в Україні»* – узагальнено світові та національні тенденції еволюції політики регіонального розвитку; проведено історично-ретроспективний аналіз формування законодавства України у сфері регіонального розвитку; проаналізовано синергетичне поєднання галузевого та регіонального підходів до формування політики регіонального розвитку в Україні.

Проаналізовано низку наукових праць, присвячених дослідженню досвіду формування політики регіонального розвитку країн-членів ЄС, виокремленню певних історичних періодів його становлення. Виявлено, що у переважній більшості наукових досліджень в основу періодизації покладені або економічні

чинники (трансформація політики, пов'язана зі зміною цілей, економічних та фінансових механізмів її реалізації), або політичні та правові чинники (трансформація принципів, ідеології регіональної політики, створення правової бази для її реалізації).

Узагальнено етапи становлення та розвитку українського законодавства з публічного управління регіональним розвитком. Проведено систематизацію нормативно-правових актів, які унормовують регіональний розвиток та виявлено перспективи удосконалення зазначеної системи законів.

Після проведення аналізу інституційно-правового забезпечення регіонального розвитку, було ідентифіковано шість етапів його становлення, останній з яких характеризується формуванням державної регіональної політики відповідно до європейських стандартів. Цей етап здійснюється в умовах реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні.

Було проведено дослідження історичної ретроспективи становлення політики регіонального розвитку в європейських країнах, яка спочатку базувалась на втручанні держави у розвиток ключових галузей. Заходи, реалізовані капіталістичними державами, не були пов'язані з політикою місцевого або регіонального розвитку та отримали назву галузевої політики, орієнтованої на певні сектори економіки.

Упродовж останніх десятиліть минулого століття відбулися зміни в підході до підтримки регіонального розвитку. Заходи були спрямовані на розвиток конкретних територій та отримали назву регіонального підходу. Основною метою такого підходу є створення умов для розвитку територій шляхом активізації власного потенціалу регіонів та підтримки їхнього зростання.

Підкреслюється, що впровадження державної політики регіонального розвитку може мати два різних підходи: галузевий та регіональний. Тому сучасна політика регіонального розвитку базується на узгодженні заходів, що містяться у «регіональних» та «галузевих» інструментах.

В контексті вітчизняних умов особливо актуальним є впровадження моделі політики, яка характерна для унітарних європейських країн. Ця модель передбачає реалізацію загальнонаціональних інвестиційних програм, розроблених на основі консультацій з органами влади регіонального рівня, і синергетичної комбінації з додатковою регіональною політикою, яка фінансується спільно урядом та регіонами. Основний акцент у такій регіональній політиці робиться на органи влади регіонального рівня, які ініціюють, планують, реалізують та контролюють процеси розвитку.

Аналіз сучасного стану державної регіональної політики в Україні дозволив виокремити низку суттєвих проблем в різних напрямках публічного управління, зокрема, щодо нормативно-правового забезпечення (наявні «конкурентні», суперечливі закони щодо регіональної політики, загальне законодавство не враховує потреби у державній регіональній політиці тощо) організаційно-функціональні (не визначені типи «проблемних територій»;

недостатнє інституційно-організаційне врегулювання процесу управління розвитком регіонів на рівні «регіон-регіон» тощо) у бюджетній сфері (відсутність фінансування загальнодержавних цілей міжрегіональної співпраці, непрогнозований розмір Державного фонду регіонального розвитку тощо).

У **четвертому розділі** – *«Міжрегіональна інтеграція як пріоритетний напрям політики регіонального розвитку та інструменти її забезпечення»* – проведено аналіз потенціалу впливу регіональних стратегій на процеси міжрегіональної інтеграції; проаналізовано інституційно-правову сферу розвитку міжрегіональної інтеграції; розроблено методологію визначення оптимальнішого міжрегіонального проекту як інструменту політики регіонального розвитку.

На основі проведеного аналізу регіональних стратегій запропоновано ряд рекомендацій з метою поліпшення ефективності їх впливу на процеси регіонального розвитку. Серед цих рекомендацій: узгодження визначених в регіональних стратегіях пріоритетів, цілей та завдань з загальнодержавними програмами та стратегіями розвитку; створення інфраструктури для реалізації регіональних стратегій розвитку, включаючи формування системи відбору найефективніших регіональних проєктів та контроль за їх виконанням; врахування необхідності імплементації механізмів комунікації між сферами публічного управління, бізнесом та громадським суспільством на рівні регіонів та інші аспекти.

Аргументовано потребу активізації процесів формування інституційно-правових механізмів міжрегіонального співробітництва на основі аналізу використання регіонами потенціалу міжрегіональної інтеграції на рівні регіональних стратегій розвитку та угод про співробітництво.

Зазначається, що міжрегіональна інтеграція в останній час стає все більш актуальною як новий напрям політики регіонального розвитку та як інноваційна форма управління регіональним розвитком, яка здійснюється через системний та цілеспрямований вплив органів публічного управління на встановлення економічних, соціально-гуманітарних та інших зв'язків між регіонами. Категорію «міжрегіональна інтеграція» визначено як процес побудови системи взаємозв'язків між соціальною, економічною, екологічною та управлінською підсистемами двох або більше регіональних системних утворень з метою ефективного розподілу ресурсів для досягнення нового, вищого рівня розвитку регіонів, що інтегруються.

Під час аналізу законодавства для регіонального розвитку, було виявлено особливості впливу групи законів на публічне управління регіональним розвитком, а саме відсутність офіційного визначення терміну «міжрегіональна інтеграція» та відсутність стратегічних пріоритетів та оперативних цілей, спрямованих на розвиток міжрегіонального співробітництва у регіональних стратегіях до 2027 року.

Зроблено висновок, що активізація розвитку міжрегіональної інтеграції потребує поліпшення її інституційно-правового забезпечення. Необхідно законодавчо унормувати поняття «міжрегіональне співробітництво» та

«міжмуніципальне співробітництво» шляхом прийняття нових законів або внесення змін до чинних законодавчих актів. Також доцільним є внесення змін до Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки щодо чіткого визначення пріоритетності цього напрямку з метою подальшого унормування розвитку міжрегіонального співробітництва як актуального завдання у регіональних стратегіях розвитку.

Досліджено процес прийняття рішення щодо експертного вибору оптимального міжрегіонального проєкту розвитку. Наведено основні складові ефективності міжрегіонального проєкту, яка виступає визначальним фактором при відборі проєкту, а також встановлено межі ефективності. До кожної складової ефективності міжрегіонального проєкту запропоновано набір показників, які характеризують її ступінь у порівняних величинах. Застосована методика багатокритеріальної оцінки міжрегіональних проєктів.

У **п'ятому розділі** – *«Напрями удосконалення державної політики регіонального розвитку в Україні»* – запропоновано запровадження мережових методів у публічному управлінні процесами міжрегіональної інтеграції та смартспеціалізацію як інструмент формування та оптимізації політики регіонального розвитку і сприяння міжрегіональному співробітництву; розроблено концепт платформного управління процесами міжрегіональної інтеграції в Україні.

Досліджено мережеві моделі в аспектах публічного управління міжрегіональною інтеграцією. Застосування мережових моделей дозволить органам влади регіонального рівня більш ефективно використовувати управлінські впливи на процеси міжрегіональної інтеграції з метою забезпечення формування згуртованого простору в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та інших вимірах. Запропоновано модель мережі міжрегіональної інтеграції, складовою якої є міжрегіональний кластер та докладно розглянуто його сутність.

Проведено аналіз змісту розумної спеціалізації як елементу стратегії розвитку регіонів, яка полягає в тому, щоб спиратися на регіональні сильні сторони, одночасно створюючи конкурентну перевагу в глобальному масштабі на основі передових інновацій. Стійкий зв'язок між науково-дослідною діяльністю та розробками, а також між людським капіталом та специфікою економічних умов кожного регіону має призвести до спеціалізації окремих регіонів. Спеціалізація (диференціація) повинна допомогти ефективному витрачання коштів (уникнення внутрішньої конкуренції). Концепція розумних спеціалізацій адресована всім регіонам, як високорозвинутим, так і депресивним.

Важливе місце в концепції розумної спеціалізації посідає співпраця органів влади, бізнесу та науки на регіональному рівні, а також міжрегіональне співробітництво на основі взаємодоповнення потенціалів регіонів.

В сучасних умовах елементами електронного урядування є електронні платформи громадської участі, в яких органи влади встановлюють правила та забезпечують координацію взаємодії громадян, неурядових організацій та

бізнесу у процесах прийняття рішень, а електронна платформа виступає майданчиком переговорів та прийняття спільних рішень. Тобто практичним відображенням ідеї електронного урядування з метою трансформації публічного управління стає концепція платформного управління.

В основу ідеї платформного управління покладено надання органами влади, представникам громадянського суспільства, бізнесу та окремим громадянам доступу до баз даних та додатків спільного використання для розв'язання суспільних проблем. На цій основі учасники процесу можуть розробляти публічні послуги, що зменшує витрати та час надання послуг, а також дозволяє залучати кінцевих користувачів – представників місцевих спільнот до сфери публічного управління (рис. 2).

В результаті держава стає рівноправним учасником процесів взаємодії на платформах та виступає як постачальник, або споживач товару, роботи чи послуги, крім того є власником платформи.

Цифрова платформа управління міжрегіональною інтеграцією може забезпечити ефективну взаємодію необмеженої кількості учасників (органів влади, представників бізнесу, громадянського суспільства, науковців, експертів та окремих громадян) шляхом отримання ними необхідної інформації для її використання у вирішенні завдань з побудови ефективних міжрегіональних зв'язків.

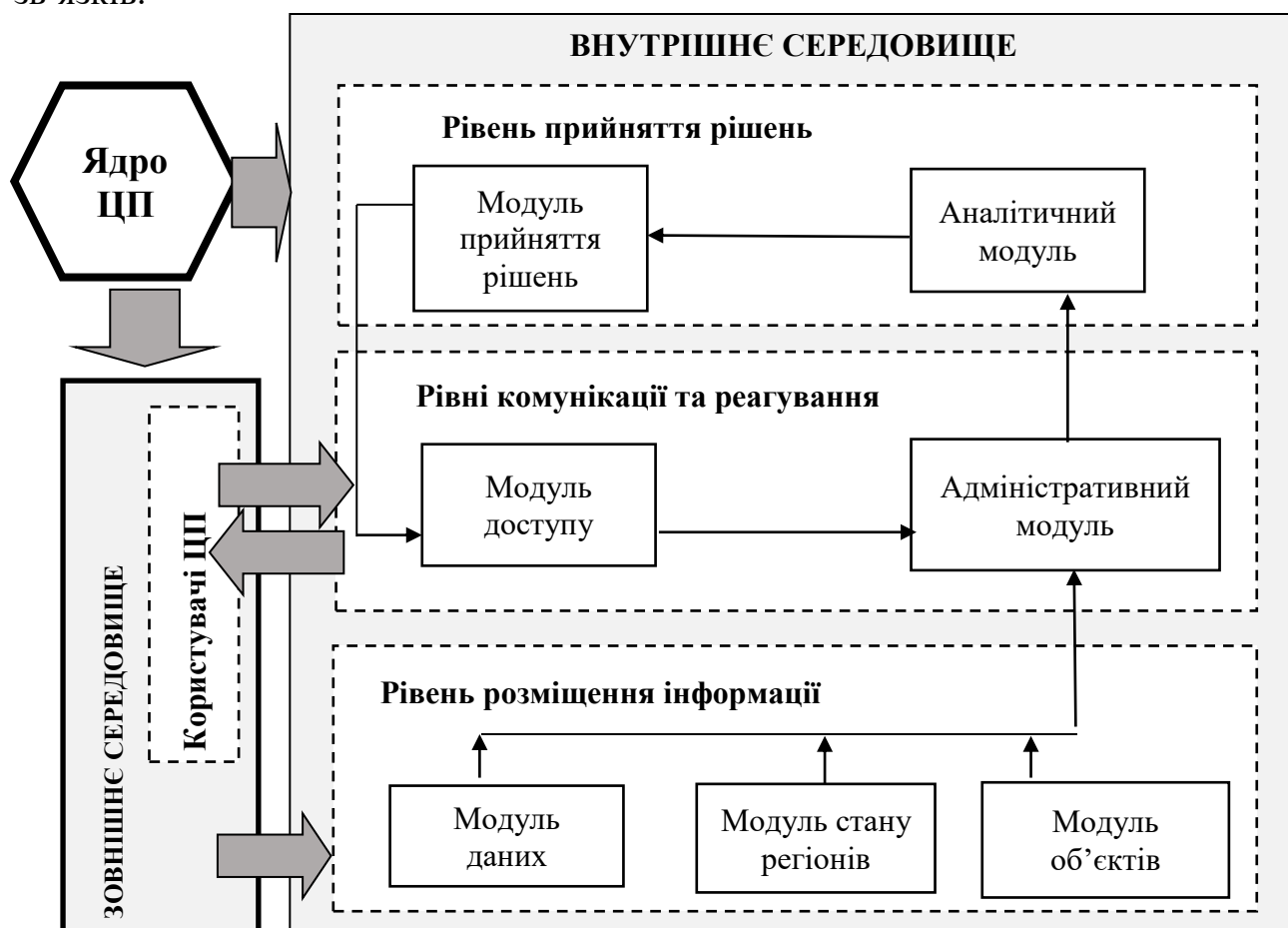

Рис. 2. Модель державної цифрової платформи управління міжрегіональною інтеграцією (авторська розробка)

В основі інформаційної складової державної цифрової платформи управління міжрегіональною інтеграцією мають бути різноманітні відомості про всі регіони України: підприємства, природні ресурси, інфраструктуру, заклади освіти, науки, культури та ін. Ці відомості є базисом для прийняття учасниками платформи ефективних публічноуправлінських рішень.

Інформаційне забезпечення підготовки управлінських рішень у державній цифровій платформі управління міжрегіональною інтеграцією реалізується через апаратно-програмний комплекс, в якому відбувається автоматизована обробка даних, перетворення їх на відомості, які безпосередньо використовуються для підготовки та прийняття публічноуправлінських рішень.

Використання державної цифрової платформи управління міжрегіональною інтеграцією неможливо без встановлення власником платформи чітко визначених правил функціонування та взаємодії.

Впровадження державної цифрової платформи як інструменту управління міжрегіональною інтеграцією сприятиме підвищенню ефективності публічноуправлінських рішень, зниженню транзакційних витрат на управління, а також забезпечить досягнення нового якісного та більш ефективного рівня публічного управління регіональним розвитком в Україні.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення й запропоновано нове розв'язання наукової проблеми теорії публічного управління, що полягає у науковому обґрунтуванні теоретико-методологічних засад публічного управління регіональним розвитком в Україні та розробці практичних пропозицій щодо їх упровадження.

Результати дослідження дозволили сформулювати висновки та рекомендації теоретичного та науково-прикладного характеру для удосконалення публічного управління регіональним розвитком в Україні.

Основні результати та висновки дослідження можна узагальнити в таких положеннях:

1. Узагальнено теоретичний зміст і складові методологічного базису публічного управління регіональним розвитком. Виділено основні підходи до визначення поняття «регіон», серед яких: територіальний, системний та управлінський. Зазначені підходи дозволили сформулювати визначення, згідно з яким регіон – це системне утворення в межах адміністративно-територіальної одиниці субнаціонального рівня, яке поєднує політичну (управлінську), економічну, соціальну та екологічну підсистеми та характеризується як зовнішнім впливом на її елементи у вигляді державної політики регіонального розвитку, так і внутрішнім впливом у вигляді рішень місцевих органів влади.

На основі динамічного та структурного підходів узагальнені відмінності понять «регіональний розвиток» та «розвиток регіонів» та надано таке визначення: регіональний розвиток – процес змін у соціальній, екологічній,

економічній та управлінській підсистемах регіонального системного утворення, який орієнтований на позитивну динаміку параметрів рівня і якості життя населення на основі збалансованого відтворення потенціалів регіону.

Стверджено, що сучасні підходи до формування та реалізації політики регіонального розвитку передбачають побудову багатоаспектної моделі розвитку, на основі цього під політикою регіонального розвитку запропоновано розуміти сукупність обґрунтованих ідей і концепцій розвитку, розроблених на центральному та регіональному рівнях, сфокусованих в інтегрованій системі стратегічних і поточних заходів та спрямованих на забезпечення збалансованого комплексного розвитку складових регіонального системного утворення, який сприяє ефективному відтворенню потенціалів регіону.

Надані практичні рекомендації щодо підтримки регіонального розвитку у контексті інноваційних та інфраструктурних змін.

2. Проаналізовано використання методології публічного управління у дослідженні процесів регіонального розвитку. Зазначено, що в сучасній науковій спільноті вже сформувалися різні методологічні концепції з різним рівнем і широтою охоплення, а саме: загальнонаукова методологія, міждисциплінарна методологія та методологія окремих наук. Запропоновано таку структуру методології дослідження публічного управління регіональним розвитком: загальнонаукова методологія, методологія на міждисциплінарному рівні, методологія науки «публічне управління» і специфічна методологія наукового дослідження регіонального розвитку, серед них методи стратегування регіонального розвитку, багатокритеріальної оцінки міжрегіональних інвестиційних проєктів, визначення показників оцінки ефективності, мережеві методи у публічному управлінні реалізацією регіональної політики, платформний підхід тощо).

Розглянуто структуру методології публічного управління, яка складається з принципів, категорій, норм, цінностей, парадигм, теорій та методів.

Згруповано конкретні наукові підходи з метою створення методології дослідження регіонального розвитку. Ця методологія повинна поєднати наступні методи: системний, інституційний, діалектичний, структурно-функціональний, соціологічний, історичний, статистичний, ситуаційний, порівняльний аналіз, аналіз і синтез, індукція і дедукція, моделювання, вимірювання, описання, узагальнення, спостереження, картографічний, аналіз документів та ін. Надані пропозиції щодо використання вказаних методів під час дослідження стану регіонального розвитку.

В концептуальну основу дослідження покладено теорію сталого розвитку, теорію державно-муніципального дуалізму, концепцію регіональних інноваційних систем, теорію стимулювання (підвищення) регіональної конкурентоспроможності, концепцію кластерного розвитку, концепцію конкурентних переваг тощо.

3. Розроблено структурно-функціональну модель регіонального системного утворення та запропоновано етапи аналізу соціально-економічного розвитку регіону: етап аналізу механізму регіонального розвитку, який включає

теоретичний аспект; етап аналізу специфіки соціально-економічного розвитку окремих регіонів, з фокусом на прикладний і фактологічний аспекти; етап аналізу організаційно-функціональної специфіки розвитку окремих регіонів, з орієнтацією на прикладний і інституційний аспекти; етап аналізу організаційно-функціональної специфіки розвитку окремих регіонів, що охоплює прикладний і верифікаційний аспекти. Наведена етапізація дозволяє здійснити моделювання публічного управління сталим регіональним розвитком.

Структурно-функціональна модель регіонального системного утворення моделює процес управління розвитком регіонального системного утворення у контексті реалізації регіональної політики сталого розвитку з позиції аналізу стану соціально-економічного й інституційного регіонального розвитку, визначення цілепокладання, складу і функціонального навантаження структурних підсистем, інститутів-суб'єктів управління, ресурсів, продуктів і результатів реалізації регіональної політики.

4. Розроблено сукупність методологічних підходів дослідження процесів міжрегіональної інтеграції. Наведено основні складові процесу міжрегіональної інтеграції. В ході аналізу методологічних аспектів міжрегіональної інтеграції розглянуто особливості розуміння терміну «інтеграція». Зазначено, що особливою формою обмеженої територіальними рамками інтеграції є міжрегіональна інтеграція.

Аналіз літературних джерел підтвердив, що міжрегіональна інтеграція є універсальним, складним і багатоаспектним процесом. Тому необхідним є формування теоретико-методологічної бази для наукового забезпечення діяльності органів публічного управління у сфері побудови оптимальних міжрегіональних зв'язків.

Визначено, що головною метою міжрегіональної інтеграції є досягнення оптимального соціально-економічного розвитку регіонів шляхом розв'язання проблем сталого розвитку на міжрегіональному рівні. До основних принципів міжрегіональної інтеграції включено системність, динамічність, ділове партнерство, прагматизм, адаптивність, субсидіарність, цілеспрямованість, добровільність, співфінансування, прозорість, поступовість, рівність регіонів при взаємодії, легітимність інтересів регіонів, узгодженість інтересів державних і регіональних органів влади.

Об'єктами міжрегіональної інтеграції є розвиток економічних та соціально-гуманітарних зв'язків між регіонами, а також вплив дій органів влади на інтеграційні процеси.

Запропоновано доповнити перелік чинників взаємодії територій такими факторами, як: спільне створення і використання регіонами інфраструктури, включаючи енергетичну та транспортну, а також спільне використання науково-дослідних розробок та природноресурсного потенціалу регіонів тощо.

Узагальнення сукупності наведених методологічних підходів дослідження процесів міжрегіональної інтеграції дозволило представити наступне твердження: міжрегіональна інтеграція є інноваційним напрямом політики регіонального розвитку, яка має забезпечити ефективність

інтеграційних процесів через системний і цілеспрямований вплив органів публічного управління на встановлення економічних, соціально-гуманітарних та інших зв'язків між регіонами.

Запропоновано низку загальних практичних кроків, які сприятимуть прискоренню процесу прийняття рішень органами публічної влади у сфері міжрегіональної інтеграції та підвищать їх ефективність.

5. Виокремлено світові та національні тенденції еволюції політики регіонального розвитку. Визначено етапи розвитку регіональної політики країн-членів ЄС на основі економічних, правових засад та інструментів політики. Зроблено висновок, що розвиток європейської спільноти пройшов кілька етапів, починаючи з 50-х років минулого століття. Збільшення інтеграційних процесів у країнах-членах ЄС значно розширило можливості регіональної політики Європейського Союзу. Виникнення потреби у подоланні великих соціально-економічних нерівностей між регіонами ЄС призвело до посилення впливу цієї політики. Одним з головних інструментів для досягнення цієї мети був набір спеціалізованих структурних фондів, кількість яких змінювалася залежно від еволюції цілей регіональної політики ЄС.

Регіональна політика ЄС ґрунтується на правовій основі та інституціональних засадах. Завдяки впровадженню нормативних документів Ради Європи та розширенню повноважень інституційних структур, спільна регіональна політика ЄС отримала стійке підґрунтя для свого становлення та розвитку.

Проведено порівняльний аналіз регіональної політики ЄС і національної політики регіонального розвитку, на основі якого визначено, що регіональна політика в Україні потребує додаткової роботи в декількох напрямках. Перш за все, це стосується правової рамки, яка потребує доопрацювання та змін в інституційній структурі, а також вдосконалення організаційної спроможності.

6. Проаналізувано правові засади формування та реалізації політики регіонального розвитку в Україні. Розглянуто процес розвитку правових засад формування та реалізації політики регіонального розвитку в Україні та запропоновано доповнити її етапом формування державної регіональної політики, яка заснована на європейських стандартах та здійснюється в умовах реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні.

Досліджено підходи до класифікації законодавства у сфері регіонального розвитку та запропоновано систематизацію документів для регіонального розвитку, а також зазначено, що європейська система державної регіональної політики в Україні сформована, водночас описані певні проблеми щодо дієвості цієї системи та наведені шляхи їх вирішення, що сприятиме подоланню проблеми недостатнього зв'язку між стратегічним і бюджетним плануванням та створить ефективний механізм практичної реалізації Державної стратегії регіонального розвитку. Також буде забезпечено впровадження єдиного підходу до розробки та реалізації стратегічних документів на місцевому рівні.

Проаналізовано вплив вже прийнятих під час війни нормативно-правових актів у сфері розроблення механізму фінансування відновлення регіонів та громад, інших сферах регіонального розвитку, а також наведено перелік актів, які мають бути прийняті або змінені з метою сприяння забезпеченню відновлення та розвитку територій на основі кращих міжнародних практик із застосуванням сучасних рішень і «зелених» технологій, що дозволить здійснити суттєвий трансформаційний ривок для громад і регіонів України.

7. Здійснено порівняльно-історичний розгляд галузевого та регіонального підходів до формування політики регіонального розвитку та обґрунтовано необхідність інтеграції цих підходів на сучасному етапі. Виявлено те, що уряди низки європейських країн в 1950-1980-х роках використовували практику прямого втручання для підтримки всього промислового сектору з метою уповільнення або зупинки занепаду старих промислових галузей. Цей підхід був названий галузевою політикою, оскільки він спрямовувався на конкретні галузі. Але, попри зусилля країн у впровадженні ефективної політики регіонального розвитку, виникли соціально-економічні проблеми на певних територіях цих країн. Це призвело до переходу від підтримки окремих галузей та секторів до заходів, спрямованих на розвиток конкретних регіонів, тобто до формування регіонального підходу. Регіональний підхід полягає у створенні сприятливих умов для розвитку регіону як системи, а не в безпосередній підтримці окремих галузей.

Зазначено, що інтегрований підхід до реалізації державної регіональної політики передбачає поєднання трьох компонентів політики регіонального розвитку: секторального (галузевого), територіально-просторового і управлінського. Розглянуто сутність та узагальнено зміст цих компонентів та їх кореляцію із цілями регіонального розвитку країн ЄС.

Отримані результати дослідження дозволили уточнити підхід до розробки політики регіонального розвитку в сучасних умовах в Україні. Актуальним є впровадження моделі політики, яка є характерною для унітарних європейських країн. Ця модель передбачає реалізацію загальнонаціональних інвестиційних програм, розроблених на основі консультацій з органами влади регіонального рівня, в поєднанні з додатковою регіональною політикою, яка фінансується спільно урядом та регіонами. Така регіональна політика здійснюється, планується, реалізується та моніториться переважно органами влади на регіональному рівні.

8. Виявлено наявні інструментальні та інституційно-правові методи впливу на процеси міжрегіональної інтеграції в Україні. Проведений аналіз регіональних стратегій розвитку на період до 2020 року та на період 2021-2027 років щодо їх змістовного наповнення, наповнення рівнів конкретизації та спрямованості цілей виявив те, що всім регіональним стратегіям притаманна обмеженість стратегії територіальними рамками регіону (відсутність розгляду зовнішньоекономічних та міжрегіональних аспектів економічних взаємодій) та повна відсутність аналізу питань узгодженості, сформованої регіональної стратегії з іншими стратегічними та програмними документами як

загальнодержавного, так і регіонального рівня (інших регіональних суб'єктів). На підставі аналізу регіональних стратегій сформовано низку рекомендацій для їх вдосконалення з метою більш ефективного використання потенціалу цих документів для регіонального розвитку.

На основі розгляду основних взаємопов'язаних складових процесу міжрегіональної інтеграції визначено, що одним з інструментів міжрегіональної інтеграції є міжрегіональні інноваційні проекти та розглянуто науково-методичне забезпечення процесів відбору оптимального міжрегіонального проекту, яке засноване на комплексному підході з використанням методів багатокритеріальної оптимізації, що зосереджені на побудові інтегрального показника. Для оцінки ефективності міжрегіонального інвестиційного проекту розроблена система показників, яка побудована на основі чотирьох складових: економічної, соціальної, бюджетної та екологічної, а також запропоновані етапи оцінки міжрегіональних інвестиційних проектів.

Дослідження нормативно-правової сфери міжрегіональної інтеграції дозволило зробити висновок, що у вітчизняному законодавстві відсутнє нормативно закріплене визначення цього терміну. Запропоновано таке визначення: міжрегіональна інтеграція – це процес побудови системи взаємозв'язків між соціальною, економічною, екологічною та управлінською підсистемами двох або більше регіональних системних утворень з метою ефективного розподілу ресурсів для досягнення нового, вищого рівня розвитку регіонів, що інтегруються.

9. Визначено актуальні тенденції розвитку інтегративних процесів, серед яких побудова мережевих структур організацій та устанавлення міжрегіональних зв'язків. Мережеві моделі вже успішно впроваджуються в країнах Європейського Союзу як інструмент для забезпечення інтеграції.

Здійснено визначення термінів та сутності мережевого управління та проведено розгляд мережевих теорій, серед яких: теорія графів, теорія рівного виробництва, теорія мережевих акторів, теорія сили слабких зв'язків Марка Грановеттера та теорія структурних дірок Берта. Визначено, що особливого значення у сфері публічного управління має дескриптивна теорія, яка зосереджується на описі та аналізі структури політичних мереж.

На основі розглянутих різноманітних типів та рівнів мереж запропоновано мережеву модель міжрегіональної інтеграції, зміст якої полягає у відображенні процесу побудови міжрегіональних зв'язків в ході міжрегіональної інтеграції як інноваційного напрямку політики регіонального розвитку. Головною складовою цієї моделі є міжрегіональний кластер.

Визначено, що особливості формування та існування мереж необхідно враховувати при реалізації політики регіонального розвитку загалом, а також у питаннях міжрегіональної інтеграції зокрема. Врахування динаміки та адаптивності мереж допоможе створити більш ефективні та стійкі стратегії розвитку регіонів та сприятиме успішному зближенню різних регіонів через міжрегіональну інтеграцію.

10. Запропоновано смартспеціалізацію як інструмент формування та

оптимізації політики регіонального розвитку і сприяння міжрегіональному співробітництву. Вибір розумної спеціалізації спрямований на оптимальне використання ресурсів регіону шляхом найкращого поєднання потенціалу науки, освіти та економіки. Крім того, впровадження стратегій розумної спеціалізації в регіонах – це не одинична подія, а безперервний процес управління. Такий підхід підкреслює важливість стратегічного міжрегіонального співробітництва.

З розвитком методології смартспеціалізації все більшої значущості набуває її інтеграційна компонента. Тому одним із принципів, на яких базується концепція розумної спеціалізації, є розвиток кластерів та створення платформ міжрегіональної співпраці. З метою більш ефективного використання власних потенціалів кожного регіону пропонується впровадження побудови міжрегіональних стратегій смартспеціалізації та запровадити нові положення та механізми для підтримки міжрегіонального співробітництва.

Необхідним є обмін між регіонами загальними базами даних, галузевими та технологічними визначеннями тощо. Крім того, створення постійного форуму для об'єднання та обговорення спільних для регіонів проблем і труднощів, а також ініціювання процесу обміну інформацією між регіонами з питань, пов'язаних з міжрегіональною співпрацею також може активізувати процеси міжрегіональної інтеграції.

Доведено факт формування нового типу управлінського впливу публічної влади, заснованого на ефективній взаємодії між владою, бізнесом та науково-експертним середовищем. В основі такої моделі управління постає платформа стратегічної взаємодії з зацікавленими сторонами. Управління потрійною взаємодією мобілізує спроможність приймати рішення на державному, регіональному рівнях і надає можливість університетам та науково-експертному середовищу стати центром стратегій розвитку регіонів – як генераторам освітньо-наукових компетентностей та інноваційних ідей.

Імплементация в практику регіонального управління підходу смартспеціалізації створює передумови для інтенсифікації інтеграційних процесів та формування внутрішніх і зовнішніх умов для конкурентоспроможного розвитку України.

11. Розроблено та запропоновано до упровадження ключові положення концепту платформного управління процесами міжрегіональної інтеграції в Україні. Зазначено, що сьогодні практичним відображенням ідеї електронного урядування з метою трансформації публічного управління стає концепція платформного управління, яка пройшла шлях від візіонерського прогнозу щодо майбутнього публічного управління до успішного практичного впровадження у багатьох країнах.

З метою побудови концепту моделі державної цифрової платформи управління міжрегіональною інтеграцією для реалізації політики регіонального розвитку розглянуті теоретичні визначення поняттєвого апарату у цій сфері: поняття «цифрова платформа», поняття «державна цифрова платформа», класифікація цифрових платформ за типами відповідно до їх функцій, умови

існування, загальний устрій тощо. На основі розгляду запропоноване таке визначення: державна цифрова платформа управління міжрегіональною інтеграцією є програмним забезпеченням з централізованим механізмом управління, яке створене відповідним центральним органом виконавчої влади, для виконання функцій генерації публічноуправлінських рішень щодо побудови ефективної системи міжрегіональних зв'язків.

Розроблено перелік компонентів цифрової платформи: ядро та оболонка (забезпечення ефективності використання ресурсів); програмні компоненти (можливість удосконалення платформи, можливість спільного створення цінностей); модульна архітектура (можливість підключення учасників різного рівня); відкритий інтерфейс (сприяє інноваційній поведінці учасників); відповідний спосіб управління платформою (централізований, децентралізований); зворотний зв'язок з учасниками. Надано функціональне призначення кожного з компонентів.

Впровадження державної цифрової платформи як інструменту управління міжрегіональною інтеграцією сприятиме підвищенню ефективності публічноуправлінських рішень, зниженню транзакційних витрат на управління, а також забезпечить досягнення нового якісного рівня регіонального розвитку в Україні.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, у яких опубліковано основні наукові результати дисертації

Монографії:

1. Корнієвський С.В. Міжрегіональна інтеграція як інноваційний напрям політики регіонального розвитку: теоретико-методологічний аспект: монографія. Дніпро: ПДАБА, 2023. 376 с.

2. Формування та реалізація інноваційної соціально орієнтованої моделі розвитку територій в Україні: монографія / О. Ю. Бобровська, та ін.; за заг. ред. д.держ.упр., проф. О. Ю. Бобровської та к.е.н., доц. Т. О. Савостенко. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2016. С. 89-99.

Особистий внесок автора: розглянуто формування консолідованої політики комплексного розвитку регіону щодо забезпечення функціонування соціально орієнтованої моделі.

3. Бобровська О. Ю., Корнієвський С. В. Політика комплексного економічного розвитку регіону: механізми формування і реалізації: монографія. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2017. С. 5-42, 57-91, 118-147.

Особистий внесок автора: розглянуто інституційно-правові передумови формування механізмів розвитку економічної політики та методичних засад її дослідження, а також механізми забезпечення реалізації державної регіональної політики в Україні.

4. Sustainable development of territories: challenges and opportunities: monograph / Bobrovska O. Yu. et al. ed. by O. Yu. Bobrovska. Tallinn: International

Center for Research, Education and Training. MTÜ., 2021. P. 37-45.

Особистий внесок автора: розглянуто комплексний аспект теоретико-методологічних засад забезпечення сталого розвитку.

Статті у наукових фахових виданнях України:

5. Корнієвський С. В., Трофименко Г. С. Забезпечення ефективності державно-управлінських рішень щодо визначення пріоритетності інвестиційних проєктів. *Держ. упр. та місцеве самоврядування: зб. наук. пр.* 2017. № 1 (32). С. 74–83. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dums_2017_1_13

Особистий внесок автора: розробка системи оцінних показників ефективності регіональних інвестиційних проєктів.

6. Корнієвський С. В. Наукометричний контент-аналіз дисертаційних досліджень з державного управління регіональним розвитком. *Держ. упр. та місцеве самоврядування: зб. наук. пр.* 2019. № 4 (43). С. 6 – 13. doi: 10.33287/101901. URL: <https://journals.politehnica.dp.ua/index.php/public/article/view/220>

7. Корнієвський С. В. Правові засади державного управління регіональним розвитком: етапи становлення та перспективи вдосконалення. *Держ. упр. та місцеве самоврядування: зб. наук. пр.* 2020. № 3 (46). С. 13 – 23. doi: 10.33287/102041. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dums_2020_3_4

8. Корнієвський С. В., Крушельницька Т. А. Структурно-функціональна модель регіонального системного утворення в методології дослідження публічного управління. *Публічне управління та митне адміністрування.* 2020. № 3 (26). С. 10–16. DOI <https://doi.org/10.32836/2310-9653-2020-3.2>. URL: <http://customs-admin.umsf.in.ua/archive/2020/3/4.pdf>

Особистий внесок автора: проведено опис видів моделей та розроблена структурно-функціональна модель регіонального системного утворення.

9. Корнієвський С. В. Історична ретроспектива формування європейської політики регіонального розвитку. *Держ. упр. та місцеве самоврядування: зб. наук. пр.* 2020. № 4 (47). С. 23–32. DOI: <https://doi.org/10.33287/102064>. URL: <https://journals.politehnica.dp.ua/index.php/public/article/view/133>

10. Корнієвський С. В. Вплив регіональної конкуренції та міжрегіональної інтеграції на формування політики регіонального розвитку. *Публічне управління та митне адміністрування.* 2020. № 4 (27). С. 86–93. DOI <https://doi.org/10.32836/2310-9653-2020-4.14>. URL: <http://customs-admin.umsf.in.ua/archive/2020/4/16.pdf>

11. Корнієвський С. В. Синергетичне поєднання різних вимірів інтегрованості у формуванні політики регіонального розвитку в Україні. *Аспекти публічного управління.* 2021. Т. 9. № 1. С. 81–90. DOI: <https://doi.org/10.15421/152108>. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aspulup_2021_9_1_10

12. Корнієвський С. В. Методологія публічного управління з

дослідження політики регіонального розвитку. *Держ. упр. та місцеве самоврядування: зб. наук. пр.* 2021. № 1 (48). С. 6–15. DOI: 10.32782/palg/2021.1.1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dums_2021_1_3

13. Корнієвський С. В. Аналіз інституційно-правової сфери розвитку міжрегіональної інтеграції. *Наукові перспективи Сер. Державне управління.* 2021. Випуск № 10 (16). С. 117-127. [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2021-10\(16\)-117-127](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2021-10(16)-117-127). URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/584/588>

14. Корнієвський С. В. Теоретичні визначення складників методологічного базису публічного управління регіональним розвитком. *Публічне управління і адміністрування в Україні.* 2021. № 24. С. 16–24. DOI <https://doi.org/10.32843/pma2663-5240-2021.24.2>. URL: <http://www.pag-journal.iei.od.ua/archives/2021/24-2021/24-2021.pdf>

15. Корнієвський С. В. Теоретичні засади і методичне забезпечення стратегічного управління регіональним розвитком. *Держава та регіони. Сер.: Державне управління.* 2021. № 1. С. 21–29. DOI <https://doi.org/10.32840/1813-3401.2021.1.3>. URL: http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/1_2021/5.pdf

16. Корнієвський С. В. Врахування впливу глобалізаційних процесів в ході прийняття стратегічних рішень з регіонального розвитку. *Аспекти публічного управління.* 2021. Т. 9. № 3. С. 53–63. DOI: <https://doi.org/10.15421/152128>. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aspulup_2021_9_3_8

17. Корнієвський С. В. Використання методології державного управління у дослідженні процесів регіонального розвитку. *Аспекти публічного управління.* 2021. Т. 9. № 4. С. 50–60. DOI: <https://doi.org/10.15421/152137>. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aspulup_2021_9_4_9

18. Корнієвський С. В. Використання потенціалу впливу регіональних стратегій на процеси регіонального розвитку. *Публічне управління та митне адміністрування.* 2021. № 3 (30). С. 69–78. DOI <https://doi.org/10.32836/2310-9653-2021-3.11>. URL: <http://customs-admin.umsf.in.ua/archive/2021/3/11.pdf>

19. Корнієвський С. В. Методологія дослідження процесів міжрегіональної інтеграції. *Таврійський науковий вісник. Серія Державне управління.* 2021. № 3. С. 47 – 57. DOI <https://doi.org/10.32851/tnv-pub.2021.3.7>. URL: <https://journals.ksauniv.ks.ua/index.php/public/article/view/117>

20. Корнієвський С. В. Мережеві методи у публічному управлінні процесами міжрегіональної інтеграції. *Наукові інновації та передові технології. Серія Державне управління.* 2022. № 7 (9). С. 232 – 245. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-7\(9\)-232-245](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-7(9)-232-245). URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/1960/1959>

21. Корнієвський С. В. Платформне управління міжрегіональною інтеграцією. *Наукові інновації та передові технології. Серія Державне управління.* 2022. № 10 (12). С. 76 – 101. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-10\(12\)-76-101](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-10(12)-76-101). URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/2593/2599>

22. Корнієвський, С. (2024). Сучасні тенденції у сфері наукових

досліджень публічного управління регіональним розвитком. *Аспекти публічного управління*, 12 (1), 135-141. <https://doi.org/10.15421/152418> URL: <https://aspects.org.ua/index.php/journal/article/view/1060>

Статті у наукових зарубіжних виданнях:

23. Korniiievskiy, S. (2023). Smart Specialization As A Tool For Development And Optimization Of Regional Development Policy Formation And Promotion Of Interregional Cooperation. *Journal of Pharmaceutical Negative Results*. (Vol. 14, № 2), 1204-1214. DOI:10.47750/pnr.2023.14.02.155. URL: <https://www.pnrjournal.com/index.php/home/article/view/7521/9898>

Статті в зарубіжних виданнях, які включено до міжнародних наукометричних баз:

24. Korniiievskiy, S. & Matveieva, O. (2021). Selection of regional sustainable development project using the method of multiple-criteria optimization. *Revista geintec-gestao inovacao e tecnologias*. (Vol. 11, № 2), 2238-2355 [фахове видання; міжнародні наукометричні бази: Web of Science]. URL: <http://revistageintec.net/old/article/selection-of-regional-sustainable-development-project-using-the-method-of-multiple-criteria-optimization/index.html>

Особистий внесок автора: розроблено комплексний підхід до процесу оцінювання великомасштабного інвестиційного міжрегіонального проєкту, проведено аналіз підходів до використання методів багатокритеріальної оптимізації у виборі оптимального міжрегіонального проєкту.

25. Voronov, O., Kurnosenko, L., Bezena, I., Petryshyn, N., Korniiievskiy, S. & Plychok, B. (2023). Public Administration of Planning for the Sustainable Development of the Region in the Context of Total Digitalization. *International Journal of Sustainable Development and Planning*. (Vol. 18, № 1, January), 61-67 [фахове видання; міжнародні наукометричні бази: SCOPUS Q3]. <https://doi.org/10.18280/ijstdp.180106>. URL:

https://www.researchgate.net/publication/368565186_Public_Administration_of_Planning_for_the_Sustainable_Development_of_the_Region_in_the_Context_of_Total_Digitalization

Особистий внесок автора: визначено вплив цифровізації на процеси змін на регіональному рівні та запропоновані напрями створення цифрової інфраструктури в регіонах.

Праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

26. Корнієвський С. В. Планування соціально-економічного розвитку об'єднаних територіальних громад. *Сталий розвиток територій: проблеми та шляхи вирішення* : матеріали VII міжнар. наук.-практ. конф., м. Дніпро, 21 жовт. 2016 р. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2016. С. 236-239.

27. Корнієвський С. В. Розвиток місцевого співтовариства як основа сталого розвитку міста. *Посилення соціальної складової сталого розвитку міста: проблема чи перспектива?*: матеріали семінару в межах проекту «Інформаційна платформа сталого розвитку міста Дніпра», м. Дніпро, 15 листопада 2017 р. Дніпро: ГО «УЕФ», 2017. С. 17-19.

28. Корнієвський С. В. Модернізація організаційних механізмів управління з метою забезпечення сталого розвитку міста. *Концепція сучасного розвитку сучасного міста: економічний вимір*: матеріали семінару – круглого столу, проведеного в межах проекту «Інформаційна платформа сталого розвитку міста Дніпра», м. Дніпро, 28 листопада 2017 р. Дніпро: ГО «УЕФ», 2017. С. 28-32.

29. Корнієвський С. В. Стратегія розвитку міста на засадах розумної спеціалізації: досвід Європейського Союзу. *Експертиза стратегічного розвитку міста Дніпро: практика і перспективи розбудови взаємодії громадянського Суспільства і влади*: матеріали науково-практичної конференції, м. Дніпро, грудень 2017 р. Дніпро: ГО «ЛНГ», 2017. С. 43-47.

30. Корнієвський С. В. Перспективи сталого розвитку Дніпропетровського регіону. *Сталий розвиток територій: проблеми та шляхи вирішення*: матеріали ІХ міжнар. наук.-практ. конф., Дніпро, 20 жовт. 2018 р. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2018. С. 70-73.

31. Корнієвський С. В. Використання цифрової мережі публічних сервісів та послуг у процесах оцінювання спроможності територіальних громад. *Публічне управління в цифровому суспільстві*: матеріали наук.-практ. конф., *Аспекти публічного управління*. 2020. Т. 8 – Спецвипуск. С. 72-74.

32. Корнієвський С. В. Теоретичні засади стратегічного управління регіональним розвитком. *Best Practices of Public Administration: International Experience*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. м. Рига, 2021. Р. 12-16.

33. Корнієвський С. В. Публічне управління міжрегіональними кластерами як сучасний інструмент політики регіонального розвитку. *Публічне адміністрування: європейські стратегії розвитку*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. м. Венеція, 2021. Р. 27-30.

34. Корнієвський С. В. Інституційно-правове забезпечення розвитку міжрегіонального співробітництва в Україні. *New impulses for development of public administration and e-government: research issues*: International scientific conference, Lodz, October 8-9, 2021. Lodz, 2021. pp. 5-8.

35. Корнієвський С. В. Обґрунтування економічно ефективного розвитку українського села на основі фермерських екокомплексів. *Актуальні проблеми економіки, управління та маркетингу в аграрному бізнесі*: матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Дніпро, 20 вересня 2022 р. Дніпро. 2022. С. 207-209.

36. Корнієвський С. В. Розумна спеціалізація як інструмент реалізації політики регіонального розвитку. *Традиції та інновації в сучасній науці та освіті в умовах викликів та загроз глобалізації*: матеріали Міжнародної

науково-практичної конференції, м. Дніпро, 29 листопада 2022 року. Дніпро, 2022. С. 113-116.

37. Корнієвський С. В. Ресурсний потенціал міжрегіональної інтеграції. *Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку*: матеріали XXXI Міжнародної науково-практичної конференції, м. Рим, 07 квітня 2023 р. Рим, 2023. С. 41-45.

38. Корнієвський С. В. Розумна спеціалізація як інструмент реалізації політики регіонального розвитку. *Традиції та інновації в сучасній науці та освіті в умовах викликів та загроз глобалізації*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Дніпро, 29 листопада 2022 року. Дніпро, 2022. С. 113-116.

39. Корнієвський С. В. Ресурсний потенціал міжрегіональної інтеграції. *Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку*: матеріали XXXI Міжнародної науково-практичної конференції, м. Рим, 07 квітня 2023 р. Рим, 2023. С. 41-45.

40. Корнієвський С. В. Особливості стратегічного управління розвитком територіальних громад в умовах післявоєнного відновлення. *Актуальні проблеми економіки, управління та маркетингу в аграрному бізнесі*: матеріали II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Дніпро, 05-06 жовтня 2023 р. Дніпро, 2023. С. 314-315.

АНОТАЦІЯ

Корнієвський С.В. Теоретико-методологічні засади публічного управління регіональним розвитком в Україні. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.01 – «Теорія та історія державного управління» – Національний технічний університет «Дніпровська політехніка» Міністерства освіти і науки України, Дніпро, 2024.

У дисертації вперше у вітчизняній науці державного управління розв'язано важливу наукову проблему щодо обґрунтування теоретичних та методологічних засад, науково-практичних рекомендацій щодо розвитку міжрегіональної інтеграції як інноваційного напрямку у сфері формування та реалізації політики регіонального розвитку.

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що питання міжрегіональної інтеграції досі не посіли належного місця, як у вітчизняному науковому просторі загалом, так і в науці публічного управління зокрема.

Розглянуто теоретико-методологічний базис дослідження процесів міжрегіональної інтеграції та запропоновано враховувати такі аспекти: сутність міжрегіональної інтеграції; принципи міжрегіональної інтеграції; суб'єкти та об'єкти міжрегіональної інтеграції; головні фактори розвитку міжрегіональної інтеграції; основні напрями міжрегіональної інтеграції; форми і механізми міжрегіональної взаємодії.

Розроблена структурно-функціональна модель регіонального системного

утворення як один з елементів методології дослідження публічного управління.

З метою побудови концепту «платформне управління міжрегіональною інтеграцією» детально розглянуті теоретичні визначення поняттєвого апарату у цій сфері: поняття «цифрова платформа», поняття «державна цифрова платформа», класифікація цифрових платформ за типами відповідно до їх функції, умови існування, загальний устрій тощо та розроблено концептуальну архітектуру державної цифрової платформи управління міжрегіональною інтеграцією.

Впровадження державної цифрової платформи як інструменту управління міжрегіональною інтеграцією сприятиме підвищенню ефективності публічноуправлінських рішень, зниженню транзакційних витрат на управління, а також забезпечить досягнення нового якісного рівня регіонального розвитку в Україні.

***Ключові слова:** державне управління, публічне управління та адміністрування, теорія, методологія, регіон, регіональний розвиток, політика регіонального розвитку, стратегічне управління, інституційне забезпечення, інтеграція, міжрегіональна інтеграція, міжрегіональні проекти, концепція розумної спеціалізації, кластерна політика, цифрові платформи.*

ABSTRACT

Korniiievskyi S.V. Theoretical and Methodological Principles of Public Management for Regional Development in Ukraine. – Qualification scientific work in manuscript form.

Dissertation for the degree of Doctor of Science in Public Administration, specialization 25.00.01 «Theory and History of Public Administration» – Dnipro University of Technology, Ministry of Education and Science of Ukraine, Dnipro, 2024.

In the dissertation, for the first time in Ukrainian science of public administration, an important scientific problem has been addressed regarding the justification of theoretical and methodological principles, as well as scientific-practical recommendations for the development of interregional integration as an innovative direction in the field of regional development policy formation and implementation.

The theoretical and methodological basis of the study of interregional integration processes is considered, and the following aspects are proposed to be taken into account: the essence of interregional integration, the principles of interregional integration, subjects and objects of interregional integration, the main factors of interregional integration development, the main directions of interregional integration, and forms and mechanisms of interregional interaction.

Considering that no cognitive methods in the science of public administration can claim universality, it is noted that the research of each phenomenon in public management activity requires the formation of an original research methodology. The proposed research methodology structure for public management of regional development includes the following components: general scientific methodology,

interdisciplinary level methodology, methodology of the science of «public management» and methodology of scientific research on regional development.

A structural-functional model of regional systemic formation has been developed as one of the elements of the public management research methodology.

An expert selection methodology for the optimal interregional development project has been devised, and a set of indicators characterizing the degree of effectiveness in comparative terms has been proposed.

A model of the interregional integration network is proposed, which includes an interregional cluster, and its essence is thoroughly examined.

Several success factors for internationalizing regional economies and fruitful interregional cooperation are presented. Firstly, a key role is played by a structure with strong leadership and partnership-level management, as well as the presence of bodies – governmental or cluster organizations – that steer the process and support interregional cooperation. Research has shown that well-structured governance is a driving force for conducting interregional initiatives, where stakeholders develop a forward-looking vision that combines strengths and partner potential.

It is argued that the task of enhancing interregional integration requires the optimal utilization of resources, which reshape the form and practice of public administration and the creation of citizen service infrastructure, service provision, and protection of their rights. In implementing these functions, modern digital technologies can play a significant role, which are still underutilized by government authorities.

In modern conditions, elements of e-governance include electronic platforms for public participation, where government bodies establish rules and coordinate interactions between citizens, non-governmental organizations, and businesses in decision-making processes, and the electronic platform serves as a negotiation and decision-making arena. In other words, the practical realization of the idea of e-governance with the aim of transforming public administration is reflected in the concept of platform governance.

To build the concept of «platform governance for interregional integration», detailed theoretical definitions of the conceptual framework in this field have been examined: the concept of a «digital platform», the concept of a «state digital platform», the classification of digital platforms by types based on their function, conditions of existence, general structure, and so on. A conceptual architecture of a state digital platform for interregional integration management has been developed.

The implementation of a state digital platform as a tool for managing interregional integration will contribute to improving the efficiency of public management decisions, reducing transaction costs in governance, and ensuring the attainment of a new qualitative level of regional development in Ukraine.

Keywords: *governance, public management and administration, theory, methodology, region, regional development, regional development policy, strategic management, institutional support, integration, interregional integration, interregional projects, concept of smart specialization, cluster policy, digital platforms.*

КОРНІЄВСЬКИЙ Сергій Володимирович

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПУБЛІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ В УКРАЇНІ**

(реферат)

Підписано до друку 15.05.2024 р.

Формат 210x48. Папір офсетний. Друк цифровий.
Ум.-друк. арк. 1,9. Наклад 50 прим. Зам. № 26/32

Видавництво ПП «Моноліт»

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 273
49038, м. Дніпро, вул. Ярослава Мудрого, 56
т. +38 (050) 320 07 55
e-mail: monolit97@i.ua